

Poeziya dilində onomastik leksikanin dinamizmi

Dos. Həmzə Əliyev

ADPU, Azərbaycan dili və onun tədrisi

texnologiyası kafedrası

E-mal: hamza1965@mail.ru

XÜLASƏ:

Lirik növdə mənanı xüsusi ifadə etmə tərzini və ahənglə səsləndirmə məharəti dil materialının elə ünsürünü seçmə vərdişi aşılayır ki, onun obraz yaratma qabiliyyətini konkret bədii mətn şəraiti parlaq formalarda canlandırma bilsin. Uğurlu üslubi məqamı düzgün seçməklə şair sözü məqsədə müvafiq şəkildə üslubi kəskinlik məqamına qaldırmaqla onun emosional təsir gücünü aşkarlayır. Sözü kəsərli və tutarlı demək bacarığı onun təsvir obyektinə uyğun seçilməsindən başlayır. Onomastik vahidlərin bədii mətnlərə nüfuzu və seçilmə prinsipləri də istisna deyildir. Görkəmli qələm sahiblərinin poetik təcrübəsi göstərir ki, onomastik vahidlərin üslubi məqamlara müvafiqliyi onun söz mühitində dərin rişə atmağına səbəb olur. Həmin sözlərin mətndəki uğurlu mövqeyi söz sənətkarının bədii qayəsini dərhal hiss etdirir. Bu baxımdan Məhərrəm Hüseynovun «Göyçə gölü» və «Göyçə həsrətinə həsrət qalaydım» əsərləri diqqət çəkir. Xüsusi qeyd olunmağa layiqdir ki, əsərlərin məzmununa, bədii qayəsinə və estetik mahiyyətinə çökmüş fikir orijinallığı onomastik vahidlərin ifadə gözəlliyi ilə müvazi şəkildə təzahür edir. Onomastik dil materialına yaradıcı münasibətə müəllif bədii mətni məna sıqləti ilə yükləsə də, toponimik sözlərin kəmiyyət göstəriciləri yorucu ağırlıq, ifadə qəlizliyi əmələ gətirmir, əksinə, tərənnüm və təsvir obyektinin obrazlı şərhinə diqqət yönəldir.

Əsərlərin adından görüldüyü kimi, mövzu erməni vandalları tərəfindən zəbt olunmuş tarixi vətənimizlə bağlıdır. Bu mövzu hər bir azərbaycanlının gözlərinin kökündə saralan Vətən –Göyçə həsrətidir. Göyçə mövzusu ana yurduna qovuşmağa əli uzalı qalan binəsiblərin, didərginlərin alın yazısı ilə bağlıdır. Göyçə ilə bağlı istənilən münasibətdə deyilən hər bir kəlmə yurd itkisinə düşər olanların ah-naləsi, hayqırıqları, yalvarışlarıdır.

Açar sözlər: dil, üslub, onomastika, poeziya

Rəyçi: dos. Sevda Abbasova

Динамизм ономастической лексики в языке поэзии

Резюме :

В статье рассматриваются стильные оттенки ономастических единиц, использованных в недавней поэзии. Вот некоторые из ярких чувств, которые можно найти в стихах Западного Азербайджана, названиях утраченных мест проживания в результате армянской оккупации. Поэтическое впечатление было проанализировано в поэтической интерпретации географических названий в поэтическом языке на характерных примерах лирических стихотворений М. Гусейнова «Озеро Гойча» и «Тоска Гойче».

В поэзии конкретное содержание контента и умение играть гармонично передают способность выбирать такой элемент языкового материала, чтобы его литературная текстовая среда могла вибрировать. Выбрав правильный стиль успеха, слова поэта раскрывают эмоциональное влияние его стиля, приводя стиль в напряженность. Умение правильно и точно произносить слова начинается с выбора объекта. Влияние ономастических единиц на литературные тексты и принципы отбора не являются исключением. Поэтический опыт выдающихся карандашей показывает, что стиль ономастических единиц соответствует моментам, которые заставляют его глубоко укорениться в словаре. Удачное расположение этих слов в тексте сразу дает художественному смыслу слова художника. С этой точки зрения привлекают внимание произведения Магеррама Гусейнова «Озеро Гоча» и «Я скучаю по Гойче». Примечательно, что оригинальность идей, художественный рок и эстетическая сущность произведений - это сочетание красоты ономастических единиц. Хотя автор придает литературный акцент творческому подходу к материалам ономастики языка, количественные показатели топонимических слов не создают утомительного веса, выразительности, а скорее акцентируют внимание на образе и интерпретации объекта.

Как следует из названия, тема касается нашей исторической родины, захваченной армянскими вандалами. Эта тема - тоска по Родине - Гочче, которая заворачивается в глазах каждого азербайджанца. Тема улицы связана с надписью дворян и преследователей, которые не смогли добраться до своего дома. Каждое слово, сказанное в любом отношении к улице, является трауром, криком и мольбой для тех, кто потерял свои дома.

Ключевые слова: язык, стиль, ономастика, поэзия

Рецензент: доц. Севда Аббасова

Dynamism of onomastic lexianane in poetry language

Summary:

The article deals with the stylus of the onomastic units used in recent poetry. Here existing in the Western Azerbaijan, the names of the lost places of residence as a result of Armenian occupation found his reflection in poem language . M. Guseynov's "Goycha lake "longing for Goycha long, the peculiarities of the geographical names in the poetic language on the basis of the specific examples of lyrical poems were analyzed.

In poetry, the specific content of the content and the ability to play harmoniously convey the ability to select such an element of the language material that its literary textual environments can vibrate. By choosing the right style of success, the poet's words reveal the emotional impact of his style by bringing the style to the tension. The ability to speak words well and precisely begins with their choice of object. The influence of onomastic units on the literary texts and the principles of selection are no exception. The poetic experience of prominent pencils shows that the style of the onomastic units corresponds to the moments that cause it to become deeply entrenched in the vocabulary. The successful position of those words in the text immediately makes the word artist's artistic sense. From this point of view, the works of Maharram Huseynov "The Lake of Gocha" and "I long for the Goycha" draw attention. It is noteworthy that the originality of the ideas, the artistic rock, and the aesthetic essence of the works, is a combination of the beauty of the onomastic units. Although the author imposes a literary emphasis on the creative approach to onomastic language materials, the quantitative indicators of toponymic words do not create tedious weight, expressiveness, but rather focus on the image and interpretation of the object.

As the name suggests, the theme relates to our historical homeland captured by Armenian vandals. This theme is a longing for the Motherland - Koycha, which is in the heart of every Azerbaijani. The theme of the street is related to the inscription of the nobles, the exiles, who were unable to reach their homeland. Every word spoken in any relation to the street is a mourning, shouting and pleading for those who have lost their homes.

Key words: language, style, onomastics, poetry

Reviewer: Assoc. Sevda Abbasova

ANNOTASIYA:

Toponimlərin hər biri ulularımızın yadigar qoyub getdiyi söz abidələri kimi həm duyğulara qanad verir, həm də qəlbimizi dara çəkir. Söz sənətkarı sanki işğal altında olan tarixi yurduumuzun poetik xəritəsini bədii sözlə yaratmaq

istəyir. Dərhal hiss olunur ki, romantik xəyalların qanadları müəllifin doğulduğu müqəddəs məkanın üzərində heç vaxt yorulmur.

Vətən qayğılarından danışan şeirdə fikirsiz, odsuz-ocaqsız heç bir onomastik vahid bədii mətnə yol tapa bilməz. Bu da poetik istedadın canlı atributu, qələm əhli üçün xoşbəxtlik sayılan meyardır. Coğrafi adların formalaşdırdığı poetik xatirələrin həzinliyi ilhamla yazılmışdır ki, bu da vətən mövzulu əsərin ruhundan irəli gəlir, hər onomastik vahid xəyali bir lövhə yaradır, yurd itkisi ilə bağlı psixoloji aləmin dərinliklərinə, onun gözə görünməz guşələrinə nüfuz edir.

AKTUALLIQ:

Toponimlər dilin və mənsub olduğu xalqın tarixini əks etdirən ən mötəbər mənbələrdir. Buna görə də onların tədqiqi, öyrənməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bədii əsərlərdə işənmiş toponimlərin araşdırılması isə yazıçının fərdi üslubunun öyrənməsi, kontekstual funksiyasının araşdırılması istiqamətində önəmlidir.

Torpaqlarımızın 20 faizə qədər bir hissəsinin düşmən tapdağında olduğunu nəzərə alaraq, gələcək nəsillərə babalarımızın yurd yerləri haqqında məlumatları çatdırmaq üçün toponimlərin öyrənməsi vacibdir və Azərbaycan dilçiliyinin actual mövzularından biridir.

TƏDQIQAT İŞİNİN METODLARI:

Tədqiqat işində tarixi-müqayisəli, üslubi və areal metodlardan istifadə edilmişdir.

GİRİŞ:

Poeziyada mənanı xüsusi mündəricəsi ahənglə səsləndirmə məharəti dil materialının elə ünsürünü seçmə verdiyi aşılaraq ki, onun obraz yaratma qabiliyyətini konkret bədii mətn şəraiti parlaq formalarda canlandırma bilsin. Uğurlu üslubi məqamı düzgün seçməklə şair sözü məqsədemüvafiq şəkildə üslubi kəskinlik məqamına qaldırmaqla onun emosional təsir gücünü aşkarlayır. Sözü kəsərli və tutarlı demək bacarığı onun təsvir obyektinə uyğun seçilməsindən başlayır. Onomastik vahidlərin bədii mətnlərə nüfuzu və seçilmə prinsipləri də istisna deyildir. Görkəmli qələm sahiblərinin poetik təcrübəsi göstərir ki, onomastik vahidlərin üslubi məqamlara müvafiqliyi onun söz mühitində dərin rişə atmağına səbəb olur. Həmin sözlərin mətndəki uğurlu mövqeyi söz sənətkarının bədii qayəsini dərhal hissetdirir. Bu baxımdan Məhərrəm Hüseynovun «Göyçəgözü» və «Göyçə həsrətinə həsrət qalaydım» əsərləri diqqət çəkir. Xüsusi qeyd olunmağa layiqdir ki, əsərlərin məzmununa, bədii qayəsinə və estetik mahiyyətinə çökmüş fikir orijinallığı onomastik vahidlərin ifadə gözəlliyi ilə müvazi şəkildə təzahür edir. Onomastik dil materialına yaradıcı münasibətə müəllif bədii mətni məna sıqlığı ilə yükləsə də,

toponimik sözlərin kəmiyyət göstəriciləri yorucu ağırlıq, ifadə qəlizliyi əmələ gətirmir, əksinə, tərənnüm və təsvir obyektinin obrazlı şərhinə diqqət yönəldir.

Əsərlərin adından görüldüyü kimi, mövzu erməni vandalları tərəfindən zəbt olunmuş tarixi vətənimizlə bağlıdır. Bu mövzu hər bir azərbaycanlının gözlərinin kökündə saralan Vətən – Göyçə həsrətidir. Göyçə mövzusu ana yurduna qovuşmağa əli uzalı qalan binəsiblərin, didərginlərin alın yazısı ilə bağlıdır. Göyçə ilə bağlı istənilən münasibətdə deyilən hər bir kəlmə yurd itkisinə düçar olanların ah-naləsi, hayqırıqları, yalvarışlarıdır.

Ulu yurdun nisgili və kədərini, hüzn və həsrətini yada salan hər bir göyçəlinin dilində bitən vətən acısıdır [2, 6]. Bu duyğuları bizə sərin onomastik vahidlərinin şərhində açıq-aşkar hiss edir, yaşayırıq.

Professor Ə.Tanrıverdi əsərdə sadalanan toponim, hidronim və oykonimlərin poetik funksiyalarından bəhs edərkən Qərbi Azərbaycanın – qədimtürk – oğuz yurdunun, tarixi torpaqlarımızın tikə-tikə doğranaraq milli ağırımıza çevrilməsini ifadə edən əsər kimi qiymətləndirmiş və qeyd etmişdir ki, «Bu adların, bu sözlərin hər biri doğmadan doğmadır, ruhumuzun bir parçasıdır, adları çəkilən bu yurd yerlərimizin hər biri erməni daşnaklarının əlində əsir-yesirdir, hər biri zar-zar inildəyir» [8].

Toxluca, Ağbulaq, Şorca, Ardanış,

Cil, Babacan, Pəmbək tarixə tanış.

Ağkilsə, Şışqaya, Məzrədən danış,

Allah, allah, bu yerlərdə ada bax!

Sözlərdəki doğmalığa, dada bax! [3, 9]

Şair bir vaxt canlı şahidi olduğu doğma yurdundakı şairanə məkanların coğrafiyasını ürək yanğısı ilə təsvir etməklə, işğalçı tayfaya öz nifrətini də bəyan edir. Vətən gözəlliyinə qəsd edən düşmənin bu gözəlliklərə sahib olması, bu gözəlliklərdən şərab sərməstliyi qazanması qəzəblə xatırlanır [9, 40]. Düşməne nifrət reaksiyası erməni dilinə məxsus antroponimlər vasitəsilə ifadə olunur:

Göyçə gölü, eşqin qəlbimə sindi,

Göyçəli sevgisi sənin bəsindi.

Dünən sənə xoşbəxt idim bəsindi?

Nədən Bağlo, Xaçık sənə öyünür,

Mənim ömrüm bu sitəmlə öyünür? [3, 9]

Vartan, Xaçık şeytandan da betərdi,

Niyyətindən qara fitnə göyərdi [3, 14] və s.

Onomastik vahidlərin vasitəsilə faciəmizin tarixi kökləri xatırlanır. Çox saylı onomastik vahidlərin işləndiyi bəndlər də tariximizdə, tarixi coğrafiyamızda, məkrli düşmənlərimizin xəyanət tarixi də, milyonlarla insanın öz tarixi vətəninə doğma torpaqlarından didərgin düşməsi də tarixi haqsızlıqda, dünya siyasətçilərinin soyuqqanlılığı da öz əks-sədasını tapmışdır.

Üç daşın, Xorxorun həsrəti canda,
 Yanıram Şorcanı xatırlayanda. [3, 21]
 Aşiq Alı kimi söz zərgərin var,
 Sözdən inci düzən Ələsgərin var. [3, 21]
 Göyçə gölü, Vazgen təzə falaçdı,
 Naxələflər üstümüzə ulaşdı. [3, 26]
 Kilsənin Vazgeni, Qareginləri,
 Yazdı tarixinə qara günləri. [3, 51]
 Haykanuşla İvanil qara gəldi,
 Səksən səkkizində ilqara gəldi. [3, 58]
 Göyçə gölü, elim düşmənlə dərdə,
 Onların naləsi çatmadı mərdə,
 Vəzir də, Ayaz da başqa hədər də
 Demədi: «Göyçə də Vətəndir Vətən»
 Çətin də olmadı imdada yetən. [3, 73] və s.
 Göyçə gölü, hirsindən cilov gəmir,
 Nalə çəkdi Bıqlı, Qışlaq, Ağzı bir.
 Çənbərəyin gah «Krasnı», gah «Karmir»
 Bizə tuş eylədi rusac göz qurdu,
 Mənim torpağında hay dövlət qurdu. [4, 36]

Zaman-zaman Rusiyanın himayəsi və yardımından istifadə edən erməni terrorizmi ardı-arası kəsilməyən həmlələrlə soydaşlarımızı zülm və müsibətlərlə öz dədə-baba torpaqlarından, doğma ocaqların dan sıxışdırıb çıxarmışlar. Azərbaycanlıların öz əzəli tarixi torpaqlarında mövcudluğuna son qoyulması faşist xislətli erməni daşnakları tərəfindən dövlət səviyyəsində həyata keçirildi və türk mənşəli toponimlərin soyqırımını başladı, milli yer-yurd adlarımız ağılasığmaz qəddarlıqla dəyişdirildi. Bu həqiqəti poetik dillə ifadə edən müəllif onomastik leksikadan daha intensiv formalarda istifadə etmiş, tarixi faktları süni yollarla xalqın qan yaddaşından uzaqlaşdırmağa çalışanlar nifrətlə yad edilir. Dözülməz faciələr yaşayan toponimlər yağılara olan sonsuz nifrəti canlandıran, dərdli-ələmli sətirlərə çevrilir.

«Göyçə! Sədasını sevən olubsan,
 Bir fərman, möhürlə «Sevan» olubsan». [4, 36]
 Göyçə gölü, «Kamo» köhnə Kəvərdi,
 Ördəkli, Əfəndi artırdı dərdi.
 Çubuqludan ə gördüsə, gəbərdi,
 Silib Basarkeçər tarixi adı
 Sırıldılar sənə Vardenis yadı. [4, 36]
 Göyçə gölü, rəhm görmədi Rəhməkənd,
 Qırmızı kənd qara geydi – min rəhmət.
 Köhnəlməmiş xarabadır Təzəkənd,

Daşkənd, Başkənddaşsız, başsızqoyuldu,
Paşakəndinpaşaları söyüldü. [4, 37]
Göyçəgözü, haycinsindəyoxqürur,
Kilsədəsə, yaxşınəvaruçurur.
Hoqqalarıyalantarixuydurur,
Adsökəninəxlaqındannəqanaq?
Ağbulaq – «Axpıyuraq», Dərə – «Daranaq» [4, 37].

Onomastik vahidlərlə təcəssüm etdirilən müqəddəs Vətən nisgili hicranlı misralarda həsrətli duyğular oyadır. Hər birkənd adı qəzəbli nida kimi səslənir, zərif və kövrək xatirələrə dönüb coşqun və üsyankar haraya çevrilir, kədərli nəغمə kimi könüllərdə əks-səda verir. Bu dərd hər bir oykonim sözlə, hər kəlmədə təzələnir, poetik ovqat kövrək intonasiya üzərində köklənir, ulu yangılar, işıqlı amallar, ayrılıqdan doğan izzətlər müəllifin ürəyindən həzin bir pıçıltı kimi keçir. Onomastik vahidlərin törətdiyi kədərli və hüznü notlarının zəngin çalarları ilə müəllif özünün saf və təmiz niyyətlərini, həyəcanlarını səmimiyyətlə bürüzə verir. Yer-yurd adları bir-birini əvəz etdikcə misraların seyrinə düşüb yangılı bir həsrətlə düşmən tapdağı altında qalan ana torpağın – parçalanmış, doğranmış Azərbaycanın faciəsini yenidən yaşayırıq. Bəbəklərimizdə parıldayan gümüşü yaşlar Göyçə gölünün dupduru sularına qatışmaq arzusu ilə çağlayıb daşır. Göyçə gölü sanki ayrılığa dözməyib didərginlərin həsrətli gözlərinə köçərək üzü vətənə doğru olanların yanaqlarında inciyə dönür:

Göyçəgözü, obanünlü, ucalı,
Vəlidağlı, Hətəmxanlı, Qulalı,
Çamırlı, Yarpızlı, Qanlı, Alçalı,
Bir vaxt Çaxırlıqənd, Nərmanlıbaldı,
El köçdü Tüstülü tüstüsüz qaldı. [4, 37]
Göyçə gölü, niyə tökmür gözün yaş,
Niyə çökdü Böyük, Kiçik Dəlikdaş.
Baş açmadın Kərkibaş, Kəsikbaş,
Dəli qardaş doğma üçün darıxan,
Harda qaldı Kosaməmməd, Sarıxan? [4, 37]

Toponimlərin hər biri ulularımızın yadigar qoyub getdiyi söz abidələri kimi həm duyğulara qanad verir, həm də qəlbimizi dara çəkir. Söz sənətkarı sanki işğal altında olan tarixi yurdumuzun poetik xəritəsini bədii sözlə yaratmaq istəyir. Dərhal hiss olunur ki, romantik xəyalların qanadları müəllifin doğulduğu müqəddəs məkanın üzərində heç vaxt yorulmur. Bütün hallarda şair təxəyyülünün uçuş nöqtəsi ana torpaqdır – Göyçədir, Göyçənin ulularımızın təməlini qoyduğu Kərkibaşdır, Qanlıdır, Kəsəməndir, Tüstülüdür, Yarpızlıdır, Qızılvəngdir, Mədinədir, Ağqaladır, Nərədüzüdür, Ördəklidir...

Doğma yurdun indi yetim qalan kəndlərinin adlarını xatırladıqca müəllifin ürəyi bahar buludları kimi dolur, toponimləri leysan yağışı kimi misralara səpələyir:

Göyçəgölü, anırsammı Alını?
Tapdalanmış məzarının halını,
Miras qoydu qızıl sözün balını,
Həsərdən Qızılvəng alışıb yanır,
Sitəmdən Əyriwəng küskün dayanır.
Göyçə gölü, həsrət bağrımı dəldi,
Qoşabulaq min zəməmə bədəldi.
Gödək bulağın da dili gödəldi,
Qotur bulağa çirk ziyilli haydan,
Ağbulağa ağılıq günəşdən, aydın.
Göyçə gölü, Dərənin baxtı yatmış,
Babacan sevənin daşını atmış,
Cil tutqun, Ardanış qaşını çatmış,
Pəmbək düşməz pəmbəklinin dilindən,
Uçdu yuvasından, köçdü elindən. [4, 39]

M.Hüseynovun poetik nümunələrində ən dərin, ən romantik xəyalın yuvası, sevinci, nə vası itirilmiş torpaqlardır. Doğma torpaqla bağlı onomastik obrazların hamısı canlı həyatın, xatirələrin, ümidlərin komponentləridir. Gözlərdənuzaq, köüllərə yaxın obaların obrazı müəllifin sehri sözü ilə xəyal güzgüsündə canlanan vətənimizin əksidir. Şairin onomastik vahidləri poetikləşdirən vətən məhəbbəti, yad əllərə keçmiş torpaq qısqanlığı, bağrımızın başında sızlayan ağrıların şəffaf ifadəsidir, lirik ovqatın, lirik təfəkkürün özünəməxsus uğurudur.

İtirilmiş vətən mövzusunda yazılan əsərlərdə işlədilən onomastik leksikanın estetik təsir qüvvəsi xüsusi maraq doğurur. Əzablı bir kədərdən doğan bu əsərdə onomastikvahidlər olduqca həzin və təsirli səslənmə çalarları kəsb edir. Onomastik leksikanın yaratdığı qəmli motivlər şairin və oxucunun mənəvi aləminin, lirik düşüncə tərzinin, vətəndaş şüurunun üzvi tərkib hissəsinə çevrilir. Ümumiyyətlə, yağı tapdağında inildəyən vətən torpağına qovuşmaqla itirilmiş daxili rahatlığını tapmaq istəyi əsərin məzmunundan qızıl xətt kimi keçir. Düşməne nifrət bəzən haylara aid antroponimlərin işləkliyinə də yol açır:

Göyçə gölü, ədalət yox divanda,
Qızıqdır Con Kerridə, İfanda,
ASALA-sı Siriyada, Livanda,
Paris çubuğundan özünü qoru,
Subuqla başlanır erməni xoru. [4, 56]
Göyçə gölü, Sumbat Babəkə ilan
Yefrem Səttərxanı arxadan vuran,

Bağramyanlar Həzimizə tor quran,
Varmı bir başbilən bunuanası?
Xaç çəkəndi gəlini, qızı, anası. [4, 54]

Dədəm Qorqudun, qədim oğuz türklərinin ruhunu yaşadan Göyçə onomastikasını bədii söz süzgəcindən keçirən müəllif onlardan şair düşüncəsinin adi ifadəçisi deyil, onların ifadə imkanları ilə canlanan fikirin daşıyıcısı kimi kontekstdə şəirləşdirmişdir. Söz sənətkarının yaradıcılıq prizmasından süzülən real həyat lövhələrinin, canlı insan duyğularının, soşqun ehtirasların – bir sözlə, böyük bir poetika ləmin dayağına çevrilmişdir. Antroponim, toponim, oykonim və digər onomastik vahidlərin təsvirdə yaratdığı üslubi zənginlik bədii sözün estetik keyfiyyətlərini inkişaf etdirməyə təkan vermişdir. Digər tərəfdən nümunələr belə bir fikri təlqin edir ki, onomastik vahidlərə üslubi rənginə görə yanaşma yaradıcılıq laboratoriyasının əsas sirrini əyaniləşdirir, üslubi təravətin söz duyumundan nəşət etdiyini bir daha təsdiqləyir. Bununla belə onomastik leksikanın törətdiyi üslubi təravət bədii əsərin forması ilə məhdudlaşmır, o, sözün tam və həqiqi mənasında poetik formanın canlandığı məzmunun ideya-estetik dəyərlərini də müəyyənləşdirir.

NƏTİCƏ: Yekun olaraq vurğulamaq yerinə düşər ki, indi «Ermənistan» adlandırılan Qərbi Azərbaycandan köçürmə adı ilə Moskvaya arxalanıb «mədəni» üsullarla deportasiya etsələr də, yaxın keçmişimizdə baş verən Qarabağ savaşında isə bütün ərazini yağmalarda, bu ərazinin tarixi onomastikası bir daha sübut edir ki, bu qaraçı tayfası aborigen yox, gəlmədir. Onlartorpaqlarızorakarlıqlazəbtetdiklərikimi, oradan türk izlərini silmək üçün coğrafi adları da dəyişdirirlər. N.K.Türk özünün yazdığı kimi, «1928-1929-cu illərdə türk-rus müharibəsindən sonra Doğu Anadoluya gələn Eli Smith adlı erməni Türkomaniya//Türkmən ölkəsi adını Armeniya adı ilə dəyişmişdir»[7, 9]. Haqqında danışdığımız bədii nümunələrdəki coğrafi adların milli mənsubiyyəti bu fikri bir daha təsdiqləyir.

Ədəbiyyat

1. Budaqov B., QeybullayevQ. Ermənistanda Azərbaycan mənşəli toponimlərin izahlı lüğəti. Bakı: Oğuzeli, 1998, 453 s.
2. Hüseyinov M. Göyçə nisgili, Şorcı xiffəti. Bakı: Elmvətəhsil, 2014, 190 s.
3. Hüseyinov M. Göyçə gölü. Bakı: Elm və təhsil, 2015, 84 s.
4. Hüseyinov M. Göyçə həsrətinə həsrət qalaydım. Bakı: Elm və təhsil, 2017, 150 s.
5. Qurbanov A.M. Azərbaycan dilinin onomalogiyası. Bakı: Maarif,1988,596 s.
6. QurbanovA.M. Poetik onomastika. Bakı: APİ, 1986, 40 s.

7. Türküzü N.K. Türkmen ölkəsi. Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1985, 84 s.
8. Tanrıverdi Ə.V. Göyçə gölü, göy gözündə gözüm var. «Kredo», 29 yanvar 2016-cı il
9. Bədəlzadə A., Hüseynov M. Elmi və poetik təfəkkürün parlaq işığı. Bakı: Elm və təhsil, 2018, 104 s.